

ACC. N:R M. 15630:1-31.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Aug. Mattsson, Bourby*
Härad: *Ingelstad* Berättare: " "
Socken: *Bourby* Berättarens yrke: *f. d. fjärdingeman*
Uppteckningsår: *1961* Född år *1874* i *Bourby*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Religiösa inslag i heminredningen. s. 1-8. LMF 106.

Ljus på gravarna. s. 8.

Textilerna i hemmet. 9-31.

Tjänstefolkets bostäder m. m. s. 23-29.

N. M. 163.

25/5-61

Religiösa inslag i heminredningen
På dessa frågor kan jag icke mycket eller od endast
ofullständigt svara.

Bibelspråk och tänkespråk, fanns och finnes väl
även nu i de flesta hem, oavsett någon större reli-
giös betänning, kanske något mera i kyrkborna hem.
Under min tid har jag observerat att material och
mönster, även parität material kunde köpas i linne-
affärer.

Jonärsflickor brukade köpa sådana samt en mönstret
för att som present, vid någon högtidsdag födeläsdag
eller dåns nära ankända föräldrar, systrar, mor eller far
mötter.

Jag har ofta sett dem arbeta, men tycken kan jag
icke komma ihåg, med säkerhet.

Bibel och tänkespråk eller glasmålningar över
dörrarna har jag icke sett.

Om sådana förskömmet tror jag att de tillväxande i hemmet

Luf 106

Bibel och fänkesmärk i kartongtryck konjag
icke erinna mig ha sett

Oljetryck och reproduktioner vore allmänt brukliga
både med religiösa och profana motiv.

De religiösa motiven vore mest om Jesu lidande och död
Jesu med lömskrona på huvudet, Jesu på korset och hans
nedtagande av korset, hans begravning av Josef av Charis-
tias, Jesu moder, Maria av Magdala, Jesu gifte på vattnet
och stiller stormen, Jesu framför den berivande Tomas
Desmeton större reproduktioner av Jesu inför Pontius
Pilatus. Inskriftande av nattvarden, med alla lärjungar
m. Sistnämnda är ju reproduktioner av kända
mästares verk.

Oljetrycksbrevor med olika motiv, kända vid århundradets
början köpas på marknaden, samt ^{af} kringvandrade judar
Fotografier ^{bilder} af Kristus och Helanhton, samt andra
framstående målningar syntas ofta på ^{af} väggen
i hemmen ^{af} familjen var om en redigär än andra

Bibelkonger med manna har jag verkligen sett eller
hört talas om.

Kruset i hemmen var icke vanligt, jag har alltså sett
kruset mer än i kyrkan.

Kristusbilden av gips har jag sett, men några arange-
maning kring bilden har jag icke sett.

Bibel finns ju i alla hem. Barnen får ju ett
exemplar vid konfirmationen.

Famtbliblar; därmed menas den från föräldrarna ärvda
bibeln. På 1800 talet ärvde väl alltså sonen eller dottern
den gamla bibeln, om den var anteckningar om släkten
och sin far hade en gammal bibel som han fått vid kon-
firmationen, men då var inga anteckningar.

Det var nog under 1800 talet som kanske även tidningen
som innehåller gjorda anteckningar om den var skiss-
konig, vilket icke många äroa vor vid 1800 talets början.
Slagen egentlig skolgång i fests skola började ju icke
för än 1840.

Oljetryckta avlor, med olika motiva jagttematis, reproduktioner, vilka ^{äro} bilaga medföljande veckotidningar, som allens familjournal, sågs ofta i hemmen på landsbyggen för 60 a 70 år sedan

Desutom fannas oljetryck i stora i många olika storlekar av den Kungliga familjen Oskar II och drottning Sofia i olika storlekar. Hele den Kungliga familjen på Oskar II och drottning Sofias tid; ävensom Gustaf V och hans familj; Heltrottsätt av Oskar II i köningskorud, m fl, m fl jag hade själv tillväskat ramor till Oskar II och drottning Sofias bilder i oljetryck. De hängde på väggen över vingen ända till 1918.

Det var allmänt att man såg väggarna prydda med de Kungligas bilder.

De spriddes genom veckotidningar, på marknader och lösnings- vändande försäljare eller som pris för lösning av löstan i pressen. Reproduktioner av kända konstnären väsk Tom, m fl voro även vanliga, som bilaga i ^{vecko}tidningar

i fältidningarna och inramades ofta i glas och ram, samt hängdes på väggarna. Detta var mycket vanligt i början av 1900-talet.

Sårt efter andra världskriget började originalmålningarna av konstnärer sporadiskt förekomma, som pryddad i hemmen.

Religiösa motiv är nu mera sällsynta än förr. Något slags altare i hemmen har mig vackerligt icke förekommit i hemmen. Om det förekommit i prestgårdarna är mig icke bekant.

Kyrklig vigsel förekom sällan i Borås under 1800-talet. Såsent som förut fanns både vigsel och även begravningar i prästgården under kyrkoherde Brandts tid 1875-1905.

Jag och min hustru blevo vigda i prästgården 1901.

Det var bara ett litet rum, utan för hans kontor.

Jag kan icke minnas att rummet fanns mer än ett par målade kistor, samt en lång pall överdragen med mörkt tyg. Jag tror icke att den var stopyrad.

Något som skulle kallas altare fanns icke.

Några stolar fanns icke, Vi ställde oss emot kistorna
Vi var 4 personer och stod och väntade tills Brandt
kom ut från ett inmanförligt rum.

Jag hade följt varit med som vittne till en vigsel
och då var samma rum likadant inrett, samt även
här flera personer tala om vigselrummets beräffanhet
i Brorby prästgård.

Antagligen skedd beandopon i samma rum, men det
var mera vanligt att beandopon skedd i kyrkan före
gudstjänsten.

Brandt döpte även barnen i hemmet då hon blev an-
modad därom.

1904 döpte Brandt en son till oss i hemmet

I det dagliga rummet var ett litet bord pryddt med
vit duk ett glas med blommor (höstens) samt en vanlig
soppkål med stjärntatten. Vid dopakten närvaro minna
svärdor & svärmödrar.

Jag höjde vid denna tid tala om viss arrangemang vi göra i
hemmet

När min son son skulle döpas 1933 skedd det på sam-
ma sätt i döpas hem som jag först omtalade, skedd i väst hem.

Det var väl högt personligt d. n. av släkten till
barnet om dopet skulle försiga i all enkelhet eller
mera arrangemang skulle vidtagas, vid ceremonien
jag kommer att tänka på vad som hände jag hörd
hände, då var nuvarande kung Gustaf den VI skulle
döpas, nämligen att drottning Sofia hade skaffat vatten
från floden Jordan i Palattina för till dopvatten

Det var ju förmodligen då, som ville att sonsonens dop
skulle vara något enastående

Det kan vara möjligt att levande ljus tänds vid andra
tillfällen än vid dödsfall och begravningar, men jag kan inte
räkna mig därom; då jag inte själv sett det

Skilt hem var ett litet småbrukarehem, och min far
var skattskattare (Halmtrickare). Det är ju möjligt att
en del av föregående i prägefornuelsen försiginge i andra
mera väl utrustade samhällsklasser, som man aldrig
lite vet

Bruket att tända adventljus har jag icke sett förr
när de senaste 10 & 15 åren 1945 och senare.

Det har även när börjat en sed som jag icke förr sett
att tända ljus på ovala antägnings graskullar på kyrka-
gården. I hur pass denna sed förskommer, eller i
vilken utsträckning kan jag icke yttra mig om, men
jag antar att det är blott så fall.

Denna sed har väl brukats för i andra socknar.
Jag såg emellertid adventljus tända på ett par graskullar
på Borby kyrkogård 1958.
Oftastigen elktändt ljus, som brände både natt och dag

Jag får genast säga ifrån att vi menar att jag inte
att jag utförligt kan besvara alla frågor i denna lista

Om de textiler som tillverkades i hemmen under 1800-talet
senare hälsat, samt även under detta århundrade till 1930
har jag fått veta först genom min mor (f 1834) och sedan
av min nu avlidna hustru (f 1877)

Min mor hade tjänat som piga till 1870 hos olika
bondefamiljer i Borrby Sandby Vallby & Fullstaip
Hon berättade att på förvintern spann de lin och blå-
garn, som skulle användas till alla de nyllighets-
var till lin användes på den tiden

Tjänarna då, hade kläder i lin och materialet hämtades
å gården i form av ull och lin, vilket förädlades
del å gården, del av husmors och hantverkare kvinnor
som spunns och vävde till husbondefolket med mat
varor, samt någon liten kontant utättning

Vadmal till yllekläder och linne till underkläder

Den manliga arbetaren använde överallt Blångårnsbyxor
under arbetet

NM 163

Till fest användes av de bättre rituerade vita
blekta länslöbyxor och Vadmal till övertkläder.
När bomull och bomullsvävnader infördes eller
tillvärdades i Sverige, blev detta en stor omvälvning
dels ingående tillvärdningsvärdet dels användningen
Linnet fordrade mycket arbete alltifrån det råddes till
det var färdigt att väva

En väv med strömmat lin till varp, måste räkna
som man sade tvankas, d.v.s varpen måste genomdrän-
kas av en svag kamlinslämsning för att all icke liras
av när den passerade rölvers och sked.

När tvinnat bomullsgarn (Tvirt) kunde köpas hos
handlanden till billigt pris, blev det en stor lättnad
när man kunde använda detta till varp, med lin
som inslag, (men hellinne blev det ju icke)

Denne sorts vävnad blev allmän och förekommer
än i dag, fast nu köper linvarvet, både gummets och
bleket.

Sedan ett bomullstyg som kallades mollskior (Rybyholm) började ^{1850-talet} användas till arbetskläder särskilt byxor försvann linet till arbetskläder, men vadmal och väskan behölls, först till helgedagskläder som de först varit, sedan som arbetskläder.

Sedan tjänarne mera allmänt börjat att erhålla sin lön i penningar och därtill lönerna höjdes, när det började bli ont om de som ville ta heltidstjänst, kunde än tjänaren på 1850-åren vidt husbondefolk, och kunde teja kläder tyg till helgedagsdräkt.

Min mor och far som jag först relaterat hade på 1830-talet köpt sig varsta klädeslagg, tyget köpt hos handlanden i staden och sytt efter mått hos någon skräddare i orten (byen). Fabriksstygnerna voro ju svaggare, och arbetet med att spinna ull till kläder tog tid och beredning och färgning blev dyrt, samt svårare att få det utfört. Men hemdillvävning av textilier, både till bruksvארer och granat där icke än tyget såg icke därmed slut

Från den tid jag kommer i häg 1880 fanns all-
tså hos handlarna både i stad och bysamhälle
många fabrikstillverkade både tyger & garn
jag har nämnt mollekin, men det fanns även domestika
både blekt & oblekt s. k. sockerduke vita flanel m. m.
Även spunnet garn trinnat och otkinnat i. k. Wiktorians
rigarn. etc.

Som kunderskilt vill jag omtala annonser på en handlares
papperpar 1887

O. Andersson Borby Lager av
Viner och Specier Manufaktur & korta varor
Wiktoriana och bomullsgarn m. m.

Jag minnes att min mor (f. 1834) köpte blott trinnat
bomullsgarn till värp; samt grönt rigarn till inslag
samt vävde tyg till sin klämnig.

Hennes systers m. s. gjorde på samma sätt

Hon köpte även vitt trinnat bomullsgarn till värp
och vävde en ricka på 30 met och som inslag hemspunnet
Lin

J vänt hem användes icke annan väv till skjortor och
linne ända till 1930 talet; ty min hustru fortvätte med
sådan vävnad till hurbakor.

Jag har ett lakan av sådan väv i min säng än i dag; dock
är linnet i väven spunnit i Jomaryn spinneri.

Vid första världskriget 1914-1918 utbröt, hade nästan
all hemvävnad med nästan helt upphört. Engelska tyger
var allmänt i bruk till bättre kläder, men genom kriget
blev tillförselen till Sverige förtamad. Det började bli
ont om bomullsvävar och höga priser på dem.

Då började många att odla lin igen.

Även jag odlade 1917 lin i ett litet stycke, man kunde
köpa linsö, troligen kom fröet från Skotland. Då linodlingen
annu icke upphört.

Jag sådde 5 liter linsö, vannade och skötte det och när
det var moget på hösten skördades det.

Linnet skulle ryckas upp med roten; icke huggas som
man gör med frölin.

Villde man ha fint lin fick det icke vara för härt
maget. Sedan linet torukat tog det hem och fräckarlarna
regrader av. (De gamla linredsköpen funnos kvar i hemmet!
Varefter det breddes ut på gräsbarken för att rötas. När det legat
vorkning en månad och rötats så att stjälken = innerviden
bätt kunde brytas; tog det hem och förvarades torut till vi
fick tillfälle att bräcka det, sedan det först blivit
riktigt torukat. Här var ju inga brytstuger, eller anord-
ningar för lintorkning eller bräckning, på den tiden
Utän vi använde en tillfälligt metod

När vi hade bakat (Vi bakade i ^{luft} ugn 1917)
och brödet tagets ut ugnen; stoppades den full med lin,
Sagen efter tog linet ut och var då färdigt så att det kunde
bräkas. Det blev ju icke plats till allt linet i ugnen på
en gång, men vid nästa brödbak fortsattes proceduren till
allt linet blivit förvandlat till grånadolin.

Vi skickade det till Somerss spinneri och fick det spunnet
varefter min hustru värde som jag föret beskrivet
Jag har ännu en arit korv gjord av samma vännad.

Hemtillverkning av textilier förekom och före
kommer ännu, fastän operadett i mindre omfattning.
All beredning av lön och ull till garn har övertagits
av fabriken.

Än på orten kan man skicka både ull och arvant
ulle, gamla ullstamper, sticktröjan, m. m. till Sommars
spinneri, samt på det handat och spunnet, samt även om
man så vill, på färdigvårda filtar i utbytte mot ull
och stickulle.

Fastän år 1980 allt i klödesväg fanns att köpa, sånde min
syster ull och stickulle till Sommars och fick gällt ull
garn i utbytte.

Hon köpte blätt tvinnat bomullsgarn till väry, samt
vårde tyg till två kostymer, en till mig och en till
vår son. Hon hade sett liknande värnad i granngården
och diskuterat värnadsvärdet, med fru i gården, som varit
liknande tyg till sin man och söner.

Hur värnaden var utflöjd kan icke jag beskriva, men

men det kallades värken och jag var vid denna tid
mångseronens husa liknande kläder både i helg och vecka
Jag vet icke, men det köndes som en ära att bära hem-
värda kläder oaktat fina Engelska och Svenska
tyger funnes till. ¹⁹³⁰ Det blev något billigare kläder
Jag höjde under min uppväxttid 1874-1880 en sal
sätt, att man kunde föra kunde se på mannens kläder
hur städkelig hans hustru var till att spinna och väva
Hemvävna linskommer, men bli alltså tynda nu 1961
Trasmaller väves och används i stor utsträckning, men
det sker mest av vad skulle säga Nykterhetskvinnor, som vi
förtjänat både i staden och på landet.
Jag har gjövt en matta på golvet vid en klippsta kläd-
stare i rotengång av en fru i Gylfad.
Andra vävnader till draperier gardiner och konstvävnader
i rotengång Klappa, Rödlaakan, Dukaäng om fl.
väver fortfarande. Flickorna som gå på Kontorshållskolan
läs ju där läsa sig vävna om de vill, och när de slutat
vill de omsätta sina kunskaper i praktiken, om tillfälle gives

Jag har i frägelista L. U. F nämnt något om forna tidens
golv, samt näi man övergick från sandat golv till matt
belagt golv 1870-1900

Vid sekelskiert började man belägga de gamla golven med
linoleum, mattor, korkmattor, förträdesvis i de dagliga
rummen, stuga, innerstuga, sängkammare.

Om man lade nya golv i dessa rum, lackade man färdiga
dem näi de var nylagda.

Äldre gamla golv som icke var färdiga obitona målade
man dem, med golvlack, men målade eller färdigade
korkmattorna

Parkettgolv har väl icke förekommit förr än i nya
hus de senaste 30 åren, om man skall tala om nutida
parkett. Gamla parkettgolv finnes endast på slott
och herresäten, men det var annan mera solid parkett
som var dyr att rensa och lades aldrig i byggnader
på ländbygd.

Trasmattor användes både som golv och mattor
som täckte hela golvet

Det fanns även fabriksmattor menändeh röda
Och de tillväskades eller köptes ut jag icke

Pryvelmattor eller liknande mattor användes på
landet icke förr än 1900 och då hades de i sin rummet om
man hade sådant. Nu förekommer en eller två sådana
hos varje familj, någon gång skyddade av tunn mattor
I mitt föräldrarnas förbruk icke gardiner av något slag förr
jag köpte sådana, trädgårdsmattor till köpgardiner i två
fönster i hus och över stuga 1896.

sedan blev det köpgardiner. Då jag tjänade 1892 till
Pis Impromars nr 61 Barby var köpgardiner för fönstret
i dagligstugan delvis om sommaren, fönstret i den gamla köken
och små och gardinerna utertingde ljuset

Köpgardiner fanns vid samma tid i sin rummet

I arbetare och småbrukarkam fanns icke gardiner vid
samma tid 1890 talet

Draperier förekom någon gång vid samma tid i bondes
hemmen i övergångarna mellan kökstugan och innerstugan

Lösen mellan stugorna lyfte av och draperier fäst på
varken i dräppningen, kanter för att det skulle vara fint
Draperiernas vävnad och material var vi mångskiftande
så detta orkar jag icke beskriva.

Bonader på väggarna här väl förekommet i flera århundom-
de, fastän de då tillväxtades vävda i hemmet, samt att
läcka hela eller största delen av väggytan

De upphängdes vid festliga tillfällen och helgerna
Väggarna i rummen var väl på den tiden kalkade om
de ens var det

Senare tiden eller nutidstiderna med dess ena sty-
tillverkas av hemmets kvinnor

Stönsten kunna ju köpas paristade i vävnadshandelen
eller efter mått som man själv uppfann.

Duck på matbordet förekom icke i bondhemmen förrän
i vardagslag. Bordet var vanligen vitkuret granitbord
Stålkotensbord förekom sporadiskt.

Vid högtider eller söndagsmiddagen, vit linneclack,

I mitt hemdomshem var bordet vitstukat. Kom någon gäst som skulle bjudas till bordet lades vit linmeduk antingen omkring täckle halva bordet eller större när flera satta till bords. Jag har följt skrivet om förhållandena när jag tjänade till Per Ingemar n:o 61 Porby¹⁸⁹². Där var grov linmeduk på halva bordet vid alla måltider, som byttes med nymanglad duk om söndagen, vilken därefter användes hela veckan vid måltiderna, däremellan var bordskivan vitstukat. Hustrun sade alltid att det var bättre att tvätta duken än att skura bordet, vilket skulle vara vitt, naturligtvis för att göra ett rent i uttryck. Vid ochlets början användes vädduk på bordet. Då följde även att man hade kulört duk över på vädduken. Duken kunde ligga på bordet på många sätt antingen helt täckande eller hörn över hörn, beroende på både bordets och dukens storlek.

Pervetter användes i vanliga fall icke.

Pappersservetter i olika former hava använts vid fester under

Linneservetter ha ju även använts under 1900 talet
vid alla både större och mindre bjudningar, men pappers-
servetter användes ju mycket oer.

Genveltningar och servettvävster kan jag icke yttra mig
om. Linnare lysdukar fanns ofta på både målade och
polerade möbler.

Damastdukar sig eller hörde jag icke talas om, men
däremot dräll i många olika mönster både duk och
servetter i samma mönster.

Linnare duktyg förekom mest i berömliga bondehem
liksom polerade möbler allt sedan 1860 talet
då den gamla blågröna färgen med blomstermotiv
på allmogemöblerna började antaga och byråer matbord
Cheffonier skrivbord stolar med flätad rottingbotten
Puffi linneskåp hörde till möbleringen i ny bo-
sättning. I stolar utsträckning voro dessa fämnöbler
polerade i aln, men målning efterhärning av olika
träslag s. k. ådrade

I detta sammanhang skall jag beskriva drängkam-
mern och drängkammarsängen å Per Torgeman gård
nr: 61 Borsby år 1892 (Se skissen) finns inte!

Drängkammaren var 3 x 1,80 meter. Längden var lika
lång som kammaren var bred. Framviden på sängen
var en 40 cm bred furebräda med påspikade 50 cm höga
ben. Innantill på framvidan var påspikat ett grovt
läckt. På väggen var ett likadant grovt läckt fästet
som även hade stöd undantill av ett par träklottar.
Botten var lösa bräder lagda på tvärs, samt vid
huvud och fotänden spikade å läcket på fram och
bakvidan. Väggen ^{utgjordes} ~~gjordes~~ huvud och fotända

För att hindra huvudgärdan att glida, var på fram-
vidan vid huvudgärdan påspikat ett kottur bräddtycke.
Väggen var klinevägg och kalkad.

På ena sidan gränade väggen till hänskuret, på
andra sidan till färskuret, ^{och kuggskuret} En dörr med ett smalt
liggen ^{över} fönster gränade ut till gårdsplogen.

Golvet bestod av sammanpackad lera i lika höjd med gärdspalten, vid dörrar inne i kammaren var lagd en bit kalksten (= flis) för att golvet icke skulle lösas upp av rengvatten som slog in genom den öfsta dörren.

Loftet i kammaren var av spjettade fjäderbräder, men stüt och stöd i förbindelse med magasinloftet i hela längden endast skieft från sidomagasinet av glasa bräder.

På loftet förvarades vapenhuset qvarnvinke till jordbrukets redskap. Därför hade rullarna bestod på drängkammars loftet och fönde ett ryckigt orösn om matten, bland förbilderna som där voro lagade.

Jag gjorde rättfälla och spjettade 30 i 40 stycken rätter under vintern 1891-1892.

Den förest bestiriona sängen som var upptimrad på platsen och kunde icke flyttas fyllades med råghalm och påfylldes med ny halm allt efter som den blev sammanpackad.

Över på halmen breddes ett gävt blångräsbäcke (s.k. Pö) till hvarvid gädd lades 3 stycken mala.

huvuddynor fjäderbolster och ylle

Härvid breddes ett groft linnebak, som endast räckte till halva sängen. Båda huvuddynor bestod icke

En ylle ovanlyna med fjäder fullkomnade bädden. Sängen var avsedd för 2 personer, men ovanlynan var både smal och kort, så att drag man den upp till hakan, blevo fötterna bara.

Sängen bäddades av prigen en gång om dagen och över fotändan var ett lädte rymspikett något under loftet, där vi hängde smuttiga skjorter, som vi bytte en gång i veckan. Dessa hämtades till kvätt, var 6te eller 7de vecka, så att vi fick vara ägare på minst 8 skjorter för att kunna byta linne en gång i veckan.

Detta var på det rikaste stället i Borby på den tiden. Jag vill nämna att om sommaren när alla dynor solades och vädrades kunde man råna ända till 18 nya ovanlyner och dubbelt så många huvuddynor, men de sparades och gömdes till efterkommande

I denna lilla urske hemmare var jag i 2 år då jag
var 16 år

Vintern 1892 var verkligt sträng, så att vi måste ligga med
tjocka sänder kläder.

I stallet som var nybyggt voro 6 arbetshästar för 3 ung
hästar. Arbetshästarna hade täcke på sig om dagen
vilket avtogas om kvällen för att icke bli nedstrampade
sunder då hästen låg. Det var nöthästsäckerna värda
av nöthäns blandat med sämre ull.

Det var tjocka varma täcken
av dessa täcken sågo vi utan husbondes folkets vetskap
om kvällen med oss till dränkkammaren, för att icke
frysas, men vi fick vara ytterst försigtiga, med att
gå dem med oss till stallet på morgonen, samt upp-
led på spillstolpen, där de hade sin plats för natten
så att husbondes folk icke fick veta att vi begagnade
hästtäckerna till sängfiltar, då hade det varit smick-
ligt.

Pigkammaren ~~var~~ på samma ställe var en lik-
nande skuebb i samma längd, men där var bygg-
hus o toälthus emellan.

Pigkammaren var av samma storlek som drängkam-
maren, men utrymmet var närmare ty där stod sängen
inunder loftkappan och den var otill så att sand och
fröske drände ned i sängen.

Vad jag nu skrivet om tjänstefolkets sooplatser på
1890 talet var icke enbart fall, ty de voro nästan
lika överallt på Östern på den tiden.

I granngårdens drängkammare låg golvet under mark-
nivån och där stod vattnet i bland 30 cm över golvet
så att där måste de lägga lösa bräder på tegelstenen
till att gå på till sängarna.

En sak som även bör omnämnas var hygienen

Vi fick en ren handduk i veckan och en till 2 personer
den hängde innantill på dörren i kammaren.

Svättfat fanns icke. Vi fick tvätta oss i stallorennen

Vi fick tvätta oss i stallovannan, som användes till allt möjligt, två gånger av två förfogade vi över allt tvätt förriggick i stallet, då det var dåligt väder annars ut på gården. Skorterna vände på höft ryggen, när det var kallt. Det korta lakanet i sängen byttes i regel var 6 vecka. De stora skjorterna som hängde över sängen till tvätt. Huvudkuddar skivade i ske.

När helmen i sängen var hoplegad fyllade vi själva på rygghalm, även detta observerades av husbondefolket, och kultiverades.

Skärbekhovet

ett trähus (Dass) stod i närheten av gödrelstaden, men detta var avsett för husbondefolket, möjligen även pigor, och var alltid säkert låst.

Vi fick sitta oss på gödrelhögen, eller bak vinknet eller gårdgården som omhögade gödrelstaden, men denna var så bruklig i husornas och arbetarbostäderna, vid denna tid (1896) så detta tänkte man inte mycket på.

ACC. N:R M. 15630: 29:

Frageлист 163

mycket på; möjligen då det var yväder; Det bar emot
att vatta sig i stallet, fastän man kunde pålo om, att på
sina ställen gjorde de så.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

De föregående sidorna 16-17-18-19-20-21 har jag kommit att skriva om drängkommaren och den förhållande. Det kom för mig när jag i frägelistan, skulle beskriva de olika värgstyperna.

De vanliga värgstyperna ända till 1900 talet var seltvåningar med tsibotten, merändels avsedda för 2 personer.

Man böjade spändet med enomsvången med stoppade maderen av trä och krotbjörnt, någon gång kugelmader.

Stängsladen var smalt dyrvar i mitten.

Dyrvar av ylle var stoppad med gäsfjäder till överdynan var allmänt brukligt under 1800.

Dynan kunde även vara vävd av linne eller bomull.

Stichtäcke och filter i stället för dynor, böjades allmänt användas i början av 1900 talet och väl nu det vanligaste

i sängstaurningen

Det var ju mycket olika; När den gamla överdynan var sliten användes den i sängen till att ligga på så länge den höll. Man skaffade stichtäcke och filter i stället

Överlakan brukades sällan i arbetarhemmen.
Sjäs sålts icke underlakan mer än på halve bädden.
Se vad jag skrivet i föregående om diöns kammasängen
Och bäddas väl allmänt med både över och underlaken
efter vad man kan se på tvällinerna ute på gatan
Kviltas brukas mest, även stöckläcke. Vaddtäckes an-
vändes.

Arbetarhemmen både på land och stad var sängen
sammankjuten och sängkläderna lades i sammanlagda
i sängen om dagen fäktas eo antingen hemvävt eller
köpt läcke, under 1800 talet

Det har ju kommit så många sängtyper och madrasser
och läcken, stoppade med allt möjligt, så skall man beakta
alla dem obika ting, kan det bli en hel tegeteraboka